Nro 4.

KURYER LITEWSKI

Z GRODNA DNIA 13. PAZDZIERNIKA Roku 1796. WE CZWARTEK.

Z Wiednia 28. Września, z Dodatku Extra-ordynaryinego Gazety Wiedeńskiey Nro 77.

Opisanie Urzędowe czynności Armij Arcy Xięcia Karola, aż do momentu przepędzenia Nieprzyiaciela za *Lahne*.

Po uporczywey na dniu 16. t. m. bitwie, został nieprzyiaciel odparty za *Lahne*, lecz gdy on chciał utrzymać mocną swą pozycyą na Wzgórzach *Ostheim*. Arcy-Xiąże wziół rezolucyą attakowania końcem przymuszenia go do zupełnego cofnięcia się, i nieoczekiwał iak na moment w którymby mgła opadła. Przeyście za Lahne tym było dla Woysk Cesarskich trudnieyszym, że nieprzyiaciel Artylleryą osadził wszystkie góry, i sciągnął do siebie z nad Renu Dywizye pod Kommendą Generała *Marceau* i *Boncet*, czym znacznie siły swoie powiększył. Arcy Xiąże z tym wszystkim nadto miał wiele ufności w męstwie Woyska swoiego, aby mogł choć na moment wątpić o dobrym skutku. Dał rozkaz nayprzód F. M. L. *Kray* aby z strony *Wetzlar* i *Giessen* uczynił przeciwko nieprzyiacielowi mocną demonstracyą, dla ukrycia przed nim prawdziwego zamieru. F. M. L. Kray wysłał za-raz rano Generała *Elnitz* na przeciw lewemu nieprzyiaciela skrzydłu za *Lahne* przy *Giessen*; ten odparł Nieprzyiaciela za powtórzonym z naywiększą odwagą attakiem, lecz kiedy Nieprzyiaciel przez przybywaiące mu posiłki, zaczął go swoią siłą przenosić, rozkazał F. M. L. Kray Generałowi *Schellenberg* attakować Nieprzyiaciela z dwoma Granadierów i Fizylierow batalionami; Generał wspomniony z takim impetem na nieprzyiaciela uderzył, iż pomimo Artylleryi Ognia, został on wyparowany z swoich stanowisk; Równo ze dniem ponowił nieprzyiaciel swóy attak, ale gdy już cel był dopięty, cofnęły się Cesarskie Woyska do pierwszego swego stanowiska. Dnia 17. t. m. Sam Arcy-Xiąże ruszył we 3 Kolumny z całą swoią Armią. Prawym skrzydłem Komenderował F. M. L Stader: Lewym F. M. L. *Neu*, a centrum Armij sam Arcy Xiąże. Nieprzyiaciel uwiedziony będąc uczynioną Dniem przedtym demonstracyą, niespodziewał się z tey strony żadnego attaku, a gdy spostrzegł, iż śrzednia Kolumna przez Most pod *Limburgiem* i *Furt* na drugą strone Lahny, a lewa pod *Diez* przechodzi, porzucił spiesczno pozycyą swoią. Armia Austryacka staneła Obozem na wzgurzach *Ostheim*, Woyska zaś letkie. scigały nieprzyiaciela ku *Montabauer Molsberg i Merenberg* dnia 18. obozowała Armia pod Molsberg, F. M. L. Kray postępował krok w krok drogą do *Herrbern* za cofaiącym się nieprzyiacielem, Generał Hadik przedarł się na *Merenberg* do *Langendernbach* a F. M. L. *Holze*, przy ustawicznym ucieraniu się, ku *Vriling*; F. M. L. *Neu* osadził *Montabauer* i poszedł sam do *Greneshausen*. — Generał *Mylius* osiągnął wzgurza *Rothenhahn*, i tym sposobem *Ehrenbreitstein* oswobodzony został. —

W potyczce pod *Giessen* zasłużyły sobię Woyska na naywiększą sławę podług świadectwa F. M. L. Kray szczegulniey zaś wychwala on zręczność Gnrłow *Elsnitz*, i *Schellenberg*, iakoteż pod-Połkownikow *Candiani* &c.

Arcy-Xiąże oddaie sprawiedliwość dystyngwuiącym się w attaku na dniu 16. pod *Limburgiem* Generał Majorowi Hrabiemu *Kollowrat*, Pod-półkownikom *Frankenbusch Riera* &c.

Posłał potym Arcy Xiąże Komenderuiącemu w Manheimie F M. L. *Petrasch* 14. Szwadronów jazdy, pod Komendą Generała *Meervelle*, daiąc mu rozkaz, aby z tym posiłkiem, i większą częścią swego Garnizonu, ku wyższemu Renowi postąpił; Francuskiego Generała *Scherb w Bruchsal* attakował. i tym sposobem zawsze alarmował Arriergardę Generała *Moreau*. Lecz nieprzyiaciel iak tylko powziął wiadomość o zbliżaniu się tego Korpusu, ruszył z *Bruchsal* i poszedł do Rastadt.

Napotkał w marszu Dywizyą Arcy Xięcia Ferdynanda, którey było przeznaczeniem zamknąć nieprzyiacielowi wchod do doliny, między wyższym i niższym *Grumbach*. Niezostawało się więc Republikanom iak attakować tę dywizyą. Po dwa razy został nieprzyiaciel z wielką stratą odpartym, ale nakoniec przedarł się, lecz tak był rozpierzchniony, iż piechota iego musiała przez góry i lasy uciekać. — Zaszła noc, i wyniszczone siły Woyska, przez tak długi marsz niedozwoliły ścigać w ten moment nieprzyiaciela, dla tego nie zabrano więcey nad 153 niewolnika. O dalszych korzyściach doniosło się iuż ostatnią razą.

z Mantuy donoszą pod dniem 13. t. m. o czynnościach Armij Włoskiey, pod Komendą Feld Marszałka *Wurmser* co następuie. Dnia 11. t. m. ruszyła cała Armia Cesarska z *Legnano* na *Sanquineto* i *Castelano* ku Mantuy, Przednią strażą komenderował F. M. L. *Mezaros* i Grł *Otto*, i ta wyszła dwóma godzinami naprzód, a przybywszy do Okolic Ceria, attakowaną była od nieprzyiacielskiego Korpusu, do 6000. ludzi mocnego, który znaydował się pod Komendą samego Grła *Buonaparte*, Nieprzyiaciel nawet miał tę ostrożność, iż wszystkie tam domy poosadzał Zołnierzem. Cesarscy wytrzy-

mali attak z niesłychanym męstwem, attakowali tę samą wieś, wypędzili z niey z wielką stratą nieprzyiaciela, i przymusili go do śpieszney ucieczki do Werony. w Tey akcyi zabrali Austryacy 872. niewolnika, pomiędzy ktoremi znayduie się Podpołkownik, 12. Officerow, i 7 Armat. Po odwroconym tym nieprzyiacielskim attaku, i niezważaiąc na inne nieprzyiacielskie Manewra, stanela Armia po trudnym marszu przed Mantuo, i tam złączywszy się z iedną częścią garnizonu, będzie dalsze swe działania popierać. —"— Podług tegoż samego Raportu, pod datą 13.ᵗt. m. z Mantuy, odważył się nieprzyiaciel tegoż samego dnia o godzinie 10. z rana, attakować Cesarską Armią, w iey Obozie i razem pod murami Mantuy, to iest między *Formigosa*, i Przedmieściem S. Jerzego. Feld: *Wurmser* uc..ł się natychmiast z zwyczayną swoią nieustraszonnością na mieysce attaku, —"— Cesarskie Woyska z taką odwagą przyiely nieprzyiaciela, iż się śpieszno, i w nieporządku musiał cofnąć; Przy odeyściu tego raportu, gdzie ieszcze bitwa niebyła skończona, gdyż Woyska ścigały nieprzyiaciela, przyprowadzono 1500. niewolnika do Mantuy, a naywięcey Granadierow. —"— Artyllerya bardzo wiele nieprzyiacielowi szkodziła, ktory znaczną liczbę trupa na placu zostawił. Zabrano także 10. Armat, i wiele amunicyinych Wozow. Ponieważ ta bitwa przy odeyściu raportu snnieyszego ieszcze trwała, potrzeba się więc w krotce dokładnieyszego i urzędowego o tym iak się zdaie bardzo szczęśliwym zdarzeniu spodziewać. —"—

Na dniu wczorayszym na teatrze Cesarskim pod czas reprezentacyi nowey sztuki z pieśniami pod tytułem *Ochotnicy*, Spektatorowie przez nayżywsze applauzy przywiązanie swe do Monarchy pokazali; —"— Między wielu pieśniami stosuiącemi się do Cesarza, i do Arcy-Xięcia Karola, z naywiększym ukontentowaniem, następuiącym poklaskiwano wyrazem. —"— *żebrać pokoiu, kupować go, nieprzystoi dla Austryaka.*

Dochod tey reprezentacyi na Fundusz Korpusu Woluntaryuszow obrocono. —"— Seym Węgierski dnia 6. Listopada, ma się zgromadzić w Prezburgu. —"—

z Paryża 17. Września. z Gazety Hamburskiey pod Nrem 156.

Proklamacya, ktorą Grł *Buonaparte* przy swoim wniyściu do Tyrolu tamecznym Obywatelom przesłał.

Szukacie Obywatele wsparcia od Armij Francuskiey; Potrzeba abyście się oney stali godnemi. Ponieważ większa liczba składa się z pomiędzy was, z ludzi dobrze myślących, staraycie się więc mnieyszą część przymusić do poddania się. Złe takowych ludzi postępowanie, ściągnąć może na waszą Oyczyznę nieszczęścia nieoddzielne od Woyny. —"— Przewyższaiące siły Woysk Republikańskich, są nie zaprzeczone. —"— Żądacie wy pokoiu, Francuzi walczą o otrzymanie onego; Nie wkraczamy my do waszego Kraiu w inney intencyi, iak szczegulnie, aby Dwor Wideński przymusić, iżby się skłonił do żądania całey Europy, tak wiele z tąd cierpiącey, i uczuł na koniec głos uciśnionego ludu. Nie przychodziemy do was celem podbicia tey Prowincyi; Natura albowiem sama, dała nam Ren i Alpy za granice, a domowi Austryackiemu metę Jego granic oznaczyła w Tyrolu. —"— Obywatele Tyrolu! wroćcie się do Miast waszych, poprzednie kroki zapomniane wam będą. Nie wahaycie się opuścić te Chorągwie, ktore po tylekroć pobite zostały, i nie są więcey w stanie siedlisk waszych obronić. Zwyciężcy Włoch i Alpow nie obawiaią się wcale mniey lub więcey widzieć przeciw sobie nieprzyiacioł, lecz wspaniałość Narodu mego nakazuie mi oszczędzać ile można niewinnych ofiar. Staliśmy się strasznemi tym, co przeciw nam woiuią, lecz nie umiemy nigdy gościnności gwałcić. —"— Religia, obyczaie i własność tych, ktorzy się poddać zechcą, szanowane będą; Te zaś mieysca, do ktorych, ieżeli się niepowrocą ci, co przeciw nam podnieśli oręż, będą spalone, mieszkańcy onych więzieni, i do Francyi przesłani zostaną. —"— W ten moment kiedy się Miasto podda; Magistrat powinien będzie dać dostateczny Regestr tych wszystkich co się w służbie Cesarskiey znayduią, iako i tych co są w Tyrolskiey milicyi; Natychmiast siedliska ich będą obrocone w popioł, a krewni ich, aż do trzeciego pokolenia w więzach zostawać muszą, i odesłani zostaną do Francyi. Każdy zaś Tyrolczyk, do Korpusu Wolunterow należący, gdy wzięty będzie w niewolą z bronią w ręku, na mieyscu rozstrzelanym zostanie. —"— (podpisano) *Buonaparte.*

z Berlina 16. Września. z Zurnalu Frankfortskiego pod Nrem 240.

Lubo Miasto Cesarskie *Nuremberg* zadecydowało znaczną większością głosow, Akt poddania się pod Panowanie Pruskie, a ktory był potym oddany JP. Baronowi de Hardenberg; iednakże takowy akt, niebył nigdy przyięty, i akceptowany od Krola. Oświadczył owszem J.K. Mość, iż niechce bynaymniey profitować z krytycznych okoliczności, w ktorych się znayduie Miasto w teraznieyszym momencie. Gdyby w poznieyszym czasie, *Nuremberg* znalazł stosownym do interessow swoich poddanie się berłu Pruskiemu, i gdyby mogł to uskutecznić sposobem z konstytucyą zgodnym, za dozwoleniem oraz Cesarza, i Jmperium, wtedy Krol Jmość skłoniłby się do uczynienia zadość takowym Miasta chęciom; a tym czasem czuwać on będzie, ile okoliczności pozwolą, o dobro miasta *Nuremberg.* —"—

Podobne propozycye poddania się uczynione od Miasta *Windsheim* i innych Miast Cesarskich, tymże samym kształtem przyięte były; Nie iest tu zupełnie wiadomo, aby miała bydź kwestya uczyniona w tymże rodzaiu od Miasta *Schweinfurth.*

z Bucharestu na Wołoszczyznie 6. Września; z Gazety Hamburskiey pod Nrem 156.

Dnia wczorayszego przybyła z ważną nowiną Sztafeta, że Ministerium interessow

zagranicznych w Konftantynopolu, niefpodziewanie Reis-Effendemu Urząd iego odebrało. Wpływ Miniftra tego, od czafu gdzie on to ważne zaftępował mieyfce, był bardzo rozfądny, i zdanie iego w politycznych okolicznościach oznaczało fpofob, podług ktorego Diwan fobie poftępował. Naftępca tego Miniftra, ieft ten fam, co przez wywyżfzenie iego ftracił był fwoy kredyt; Skutek tey odmiany pociągnoł za fobą upadek pierwfzego Tłumacza Porty, i Brata tegoż Hofpodara Wołofkiego. Byli oni obydwa kreatury złożonego teraz z Urzędu Reis-Effendego, a Xiąże Alexander *Ypfilanti*, ktory przez fwoie nieſzczęśliwe przypadki tak znany ieft wfzyftkim, mianowany zoftał Hofpodarem Wołofkim, Syn zaś iego pierwfzym Tłumaczem Porty. Ten wybor udziałany przez Sułtana, z powfzechną approbacyą przyięty zoftał, a fzczegulniey niezmierną napełnił radością cały Dyplomatyczny *Corpus*, i wfzyftkich Mieſzkańcow Wołofkich. Już ieft teraz rzeczą pewną, iż Porta z żadnym Mocarftwem i w żaden fpofob wmieſzaną w Woynę niebędzie. —"—

z Milanu 17. *Września z Zurnalu Frankfortfkiego pod Nrem* 242.

Komifarz Francufki Garrau przybył tu na dniu wczorayfzym. —"— Mówią, iż kongrefs pokoiu rozpoczęty w Florencyi między *Salicettim*, Deputowanemi od Papieża, i *Don Azarra* rozfzedł fię bez żadnego fkutku. —"— Wiadomości od Armiow fą bardzo nie pewne. Jeżeli można dać wiarę liftom pifanym z *Verony* pod datą 14. t. m. to podług tych Miafto Lagnano poddało fię przez kapitulacyą Francuzom, a Niemcy ktorzy fię tam ...ydowali, broń złożyli, i wyfzli, ...owiązawfzy fię wprzód nie czynić fłużby Woyfkowey przez rok cały. Jnny zaś Korpus Woyfk Auftryackich maiący w zamiarze dóyścia do *Mantuy* attakowany był od Francuzow przy *Marmivolo*. Po żywey utarczce Francuzi z znaczną ftratą odparci zoftali. Drugi lift z Verony pod dniem 15. t. m. czyni wzmiankę o nowey bitwie między Armią Wurmfera, i Buonaparte; Ta zakończyć fię miała, iż część Woyfk Cefarfkich udała fię do *Mantuy* i wefzła do tego Miafta. —"—

Donoſzą z Genuy, że Anglicy zabrawfzy w *S. Pierre d'Arena* Statek Francufki, Republikanie oddaiąc wet za wet, w zieli Brigę Angielfką znayduiącą fię w tym porcie. W zamieſzaniu, ktore fię z tey okazyi zrobiło, Officer Francufki zabity zoftał. Minifter *Faypoult* zaniosł fkargę w takowym przypadku. Senat *Genueńfki* zgromadził fię oftatniey Niedzieli, i wydał wyrok, iż na przyfzłość wfzyftkie Porty Rpltey zamknięte będą dla Okrętow Angielfkich. —"— Dochodzi wiadomość z Rzymu, iż Kardynałowie mieli w zgromadzeniu fwoim Sefsyą, gdzie fię naradzano względem żądań Dyrektoryatu Paryfkiego. —"— Domaga fię on od Papieża, ażeby odwołał Urzędownie wfzyftkie Bulle, i napominania, wydane od początku rewolucyi na przeciw Francuzom, i ażeby oraz oświadczył, że te wfzyftkie Bulle, przeciwne były, Religij, moralności, i polityce.

z Kolonii 20. *Września; z Gazety Hamburfkiey pod Nrem* 155.

w Armii Sambry i Mozy, wielkie naftąpiły odmiany. Na mieyfcu Grła *Jourdan* ktory na dniu 15. t. m. przybył do *Bonn*, obiął Grł *Bournonville* naywyżfzą nad Woyfkami Komendę. Mówią także i o tym, że Generał *Hoche* ma bydź przy Armij Sambry i Mozy amploiowany, i że Dyrektoryat nowe wielkiey wagi plany zamyśla. —"— Generał *Jourdan* równie iak i *Kleber* na ich włafne żądania odpufzczenie od Woyfkowey służby otrzymali. —"— Po bitwie na dniu 16. t. m. przy *Limburg* ftoczoney, cała Armia *Sambry* i *Mozy* zupełnie fię cofnęła. —"— Auftryacka Kolumna, aż do okolic *Pfaffendof* wkroczywfzy, ufkuteczniła tym famym na dniu 17. t. m. odftąpienie Francuzow od *Ehrenbreitftein*. —"— Dywizya Armij pułnocney, ktora użyta była do oblężenia Fortecy *Ehrenbreitftein*, przeprawiła fię przez Ren przy *Neuwied*, zoftawiła iednakże w tamecznych okopach, i na głownieyfzych ofzańcowanych wyfpach mocne załogi. Tu przez *Kolonią* wiele bardzo przechodzi rannych, i oprocz tylko famych Woyfkowych, dla wfzyftkich innych przeprawianie fię przez Ren ieft zabronione.

z Wyżfzego Renu 20. *Września; z Gazety Hamburfkiey pod Nrem* 155. —"—

Arcy-Xiąże Karol ciągle zwycięża. Pobił on na dniu 16. t. m. Francuzow przy *Limburg* i przepędził ich za *Lahne*. Republikanie przymufzeni byli całą pozycyą nad *Lachno* opuścić i wyciągnąć nazad w okolice niżfzego Renu; —"— Armia Francufka Grła *Moreau* niewkroczyła do *Frankonij* iak fię rozfzedł był odgłos. —"— Podzielona ona ieft na rożne Korpufa, a Cefarfcy z rozmaitych ftron fą za niemi w Marfzu. —"— Rozchodzi fię tu wiadomość z więkfzą pewnością, iak kiedykolwiek, że Krol Neapolitańfki znowu deklarował fię przeciwko Francuzom.

Od Granic Szwabij 24. *Września; z Gazety Lipfkiey pod Nrem* 192.

Bawarya ieft teraz zupełnie ofwobodzona od Francuzow, lecz okolice, w ktorych oni ftali, ze wfzyftkim znifzczone. 19. i 20. przeprawili fię za *Lahne* po bardzo żywey potyczce, i brali dyrekcyą ku Ulm, i Memmingen. —"— 21. t. m. po obiedzie przechodziły Cefarfkie Woyfka, i Kawalerya Xcia *Conde* przez *Augsburg*, a 22. Korpus Grła Mercandini pofzedł do *Ulm*. w Tych dniach i naftępuiących Awan-garda Grła *Latour*, do ktorey fię przyłączyło kilka Tyfięcy Chłopow, uftawicznie fię ucierała z Armią Grła *Moreau* w okolicach *Wertingen* i *Burgau*. —"— w Wyżfzey *Szwabii*, ściga Grł *Frolich* Francuzow, i miał Korpus Generała *Ferino* przy *Reichsftadt* zupełnie pobić. —"—

Od Granic Szwaycarskich 21. *Września*, *Z Gazety Bareuth pod Nr*: 193.

Marsz Feld: Wurmsera na Legnano iest niedościgłą tajemnicą, i w rzeczy samey nie-

D 2

ma przykładu, ażeby Armia zupełnie zniesiona, i podług raportu Francuzow do 5000. piechoty, i 1500 Kawaleryi stopiona, była w stanie poyść naprzód.

Miasto *Alla*, w którym przez nieiaki czas była główna Kwatera Wurmsera, a potym Buonaparte, iest pierwszą Pocztą iadąc z stanów Weneckich do Tyrolu.

Od *Alla Pievo &c.* Francuzi przedarli się aż do Trente przez wszystkie pozycye Cesarskich; z Trente poszli do *Lavis* (czyli *Nevis*) *Salurn*, *Neumarck*, i iak się domyślaią aż do *Botzen* (ta nowina nie iest pewna) Lecz co iest nie wątpliwym, to, że Buonaparte coraz bardziey wkracza aż do śrzodka Tyrolu Włoskiego, Wurmser zaś zamiast cofania się do Niemiec, postępuie w głąb Stanów Weneckich, zostawuie resztę Woyska swego w odległości od siebię, ma z boku i z tyłu nieprzyiaciela, i inna dla niego reyterada niezostaie, iak do Mantuy lub Wenecyi. Trudno iest z pewnością powiedzieć, ieżeli on to czyni z potrzeby, lub też że tego manewr woyskowy wyciąga. Z tym wszystkim i tego zaprzeczyć niemożna, że Buonaparte zostawiłby w tyle Armij swoiey Wurmsera, gdyby z *Trente* awansować chciał do *Botzen*. Nowina Urzędowa donosi w sposob następuiący o niesłychanym prawie zamyśle Wurmsera. —— Francuzi byli w *Clauses* (w Wąwozach Tyrolskich) Wurmser widział bardzo dobrze, iż może się obeyść bez większey części Woyska swego, i że z małym Korpusem może wstrzymać naywiększą Armią, i dla tego udał się do Mantuy, dla oswobodzenia oney po raz drugi, co też i uskutecznił ——

Wnoszą tu, że *Buonaparte*, cofnął się z *Salurn*, postrzegłszy, że Mieszkańcy Tyrolu Niemieckiego byli w gotowości do wzbronienia mu tam wniyścia.

List Generała Buonaparte pisany do Zony i Publikowany w Bale przez Ministra Francuskiego Barthelemi ——

Kochana Przyiaciołko!

Nieprzyiaciel utracił 18 tysięcy ludzi, Niezostaie teraz Wurmserowi iak 5 tysięcy piechoty, i 1500 Kawaleryi, z któremi przymuszony iest szukać ratunku w Mantuy. Niemieliśmy ieszcze dotąd tak ciągłych i tak wielkich awantażow; Włochy, *Friul*, i *Tyrol* są zapewnione dla Rpltey; a Cesarz nowe Armie wystawić musi. ——

Armaty, Bagaże, Pontony, wszystko iest zabrane; Ja zdrów zupełnie iestem, lecz niewypowiedzianie fatygą zmęczony. —— Sciskam cie serdecznie. —— Niech' żyie Rplta. (*Buonaparte.*)

Z Stouttgard 22. Września z Gazety Bareuth, pod Nr: 193.

W tym momencie dochodzi wiadomość. iz główna Kwatera *Moreau* znayduie się w *Ulm*, i że Armia iego cofa się do *Constance*.

Generał *Morceau* z odebranych ran umarł, ciało Jego na żądanie *Jourdana* wydano 'Francuzom, ktorzy ie z honorami Woyskowemi pochowali.

Kiedy wszystkie wiadomości ostatniey daty, z tylu Cudzoziemskich wybrane papierow, a w dzisieyszym Numerze umieszczone, niedaią pewnego światła o zaszłych czynnościach we Włoszech; Redakcya Litt: pragnąc przekonać czytelników swoich o nayżywszey chęci w wystawieniu iak naydokładnieyszym rzeczy, przyłącza ieszcze w cały osnowie swoiey następuiący list pisany z Wiednia, który z wielu miar za Urzędową wiadomość bydź poczytany może.

Z Wiednia 1. Pazdziernika.

Objekt, który wszystkich w powszechności w Wiedniu zwraca na siebię oczy, iest rozwiązanie zawiłey sytuacyi dwóch Armiow we Włoszech; rozwiązanie, od którego oswobodzenie Mantuy i Milanu zawisło, wprzód nim Zima nastąpi. —— Wiadomości, o których uczyniliśmy wzmiankę pod datą 28 Września, a które przyszły przez umyślnego Kuryera, do Cudzoziemskiego Ministra, zostały potwierdzone zupełnie przez wszystkie iedno-słówne Listy, z *Werony*, *Venecyi*, *Frewiru*, i innych wielu mieysć —— Następuią teraz interessuiące szczeguiy. —— Francuzi przypuściwszy attak do iedney Linij Austryackiey, która miała za sobą ukrytą bateryę, z kartaczowym ogniem, odnieśli strasznie wielką stratę w zabitych i rannych. Większa część Republikanów. przewiezieni byli do *Verony*, gdzie szpitale będąc iuż napełnione; Komissarze Francuscy domagali się u Rządu, o kilka nayobszernieyszych Klasztorów, dla umieszczenia tam rannych, którzy mieli iedni po drugich przybywać. —— *Proveditеur* (Magistratu Członek) *Bataglia* pozwolił im natychmiast Klasztor S. Bernardego, którego Kościoł, umieścić może kilka set łóżek. Kościoł ten i Klasztor napełnione były we 24. godzin, aże Komissarze chcieli założyć Kuchnią, w sławney i wspaniałey Kaplicy *Pellegrini* ozdobioney marmurami, i statuami, rzadkiey pięknosci, Magistrat *Verony* sprzeciwił się temu, i rozkazał zrobić kratę żelazną w koło, która zakrywa i zamyka Kaplicę. Potym daną Francuzom inne Klasztory dla ich rannych, Co probuie z iaką zawziętością pobili Austryacy Republikanow na dniu 17. Września.

z Wenecyi donoszą, iż Francuzi, którzy zaieli pod moc swoią Bassano, po zbiciu Grła *Quosdanowich*, odebrali Ordynans opuszczenia tego mieysca, i wymaszerowania, dla złączenia się z Woyskiem *Buonaparte*; Rozkaz przyszedł 20. a 21. niebyło iuż ani iednego Francuza w Bassano, oprócz tych co się zostali w Szpitalach. Korpus ten Armij od 6. (iak powiedaią) do 7. Tysięcy ludzi, udał się na *Vinzenca* zmierzaiąc swóy marsz do *Mantuy*. Tegoż samego dnia 20. Września, podług listow z *Trewiru*, Oddział Kawaleryi letkiey Austryackiey, wszedł do *Trewiru* i udał się natychmiast, do Obozu o milę odległości od Miasta: w Wieczor odebrano wiadomość, że Grł *Quosdanowich* na czele 8. Tysięcy ludzi, zbliża się z strony *Udin* do Tirolu Weneckiego, i w miarę pośpiechu, mniemano, iż przybędzie na dzień 23. Września do Trewiru. Jnny Korpus pod Komendą Grła *Schubitz* awansował podobnież drugim mieyscem do Bassano. —— Nareszcie, podług różnych doniesień, które się zdaią wzaiemnie, potwierdzać wymieniaią Generałów Francuskich, *Bertier Quimen*, i *Serrurier* co zabici zostali w potyczkach od 17. aż do 19. Września, Czwarty umarł z ran w *Weronie*, i zapisał Testamentem połowę maiątku swego Gospodarzowi, w którego domu mieszkał, a który w Chorobie iego służył mu z naywiększym przywiązaniem, drugą zaś połowę zadysponował na Ubogich. —— Generał *Angereau* porożniwszy się z Buonaparte, złożony został z Urzędu, odebrano mu Komendę, i odesłano dla uprawiedliwienia się do Francyi. ——

Reszta Listu w Dodatku.

Nro 4.

DODATEK DO KURYERA LITEWSKIEGO

Z GRODNA DNIA 13. PAZDZIERNIKA R. 1796. WE CZWARTEK.

Kontynuacya Listu z Wiednia pod datą 1. Pazdziernika.

Węgry są zupełnie kontenci z determinacyi, ktorą się wziąść podobało Cesarzowi zwołania nadzwyczaynego Seymu, aże Cesarz Jmość w teraznieyszych okolicznościach niemoże się oddalać od swoich Ministrow, i niepodobna aby na kilka dni nawet, wyiechał w Kraje odległe od rezydencyi swoiey, dla tego mieyscem Seymu będzie Miasto *Presbourg*, otwarcie onego przepisane iest na dzień 9. Listopada, a czas ku Obradom wyznaczony trwać ma przez Niedziel trzy. Bardzo tu wiele dobrego obiecuią sobię z otwarcia takowego Seymu; Już Xiąże Nikołay *Esterhauzy* daie na swoię część 200,000 Zł: Niemieckich, w gotowych pieniądzach i. w produktach co czyni (800000 Zł: Pol:) tudzież wystawia 1000 Huzarów swoim kosztem umundurowanych i we wszystko opatrzonych. —״— Wiedeń cały napełniony iest kroatami, od kilku dni przechodzą oni bezprzestannie przez to Miasto uformowani w bataliony, i odpoczawszy czas krotki, Mundur Woyskowy biorą, i przesyłani zostaią traktem na *Lintz* na Chłopskich Wozach.

Listy przychodzące z *Trente* (ieżeli można zawierzyć Opinij partykularnych) donoszą, że Generał *Dawidowich* niemógł rozpocząć czynności swoich, iak dopiero około 27. Miesiąca Września, a to przez niedostatek wszelkiego rodzaju Amunicyi.

Od Brzegòw Menu 25. Września, z Zurnalu Frankfortskiego pod Nr: 241.

Głowna Kwatera Arcy-Xięcia Karola znaydowała się w dniu 23. t. m. w *Limbourg*. Zwycięzca przy *Neumarck* i *Lengfeld* przenosi się w inny punkt Teatru woyny, gdzie obecność Jego iest potrzebnieysza; Generał Baron *Werneck*, znany z czynności, talentów, i męstwa swego, Kommenderuie Armią Cesarską w Krajach *Westerwald*, główna Kwatera iego iest w Uckerad.

Papiery publiczne zawcześnie ogłosiły wnyście Francuzow do *Botzen*. Ta nowina zupełnie żadnego fundamentu nie ma. Listy z Botzen pod dniem 12. t. m. oznaymuią przeciwnie, to iest, iż Woyska Cesarskie, otrzymały Awantaż nad Republikanami w okolicach Rogietta, gdzie Francuzi stracili 3000 ludzi.

Podług tychże samych listow Feld-Marszałek Wurmser zamyśla attakować nieprzyiaciela w dniu 12. t. m. Jeszcze i dziś przechodziła przez Frankfort znaczna część Woyska Austryackiego przeznaczona do wzmocnienia Armij niższego Renu. —״—

Gazeta tego Kraju oznaymuie, (pod Artykułem z *Heſſe*, że Landgraf zawarł traktat Aliansu z Krolem Jmcią Pruskim, ktorego traktatu ieden Artykuł zawiera w sobię, iż tenże Landgraf przyłączy do Woysk Pruskich 20. tysięcy Heſſow. —״—

Z Bareuth 26. Września. z Gazety tegoż Miasta pod Nr: 192.

Przysłany na dniu wczorayszym z Wiednia list, pocieszną dla Krajow Niemieckich zwiastuje nadzieję, treść iego iest następuiąca.

Otoż teraz wielka i niewątpliwa nowina! Tyrolski znaczny Pan i Urzędnik, JP. *Hofagent von Muller*. ze wszech miar szacowany i poważany Człowiek, miał Audyencyą w przeszłą śrzodę u Dworu. Monarcha powiedział mu; —״— *Możesz WM Pan wszędzie o tym powiedzieć i napisać, że wkrótce, miły Pokoy. i pełen sławy Pokoy niewątpliwie mieć będziemy.*

z Wezel 22. Września. z Gazety Hamburſkiey pod Nrem 155.

Grł: *Beurnonville* przybył na dniu 18. t. m. do Kolonij; Dywizya Woyſk, która z naywiękſzym pośpiechem do Armij Pułnocney przez Duſſeldorff pomaſzerowała, ſkłada ſię z 6150. ludzi. Bardzo ieſt rzeczą ciekawą, ieżeli Grł *Beurnorville* poprowadzi na nowo Woyſko ſwoie naprzód, czyli cofaiąc ſię ściągnie go za *Ren*, iak różne okoliczności zdaią ſię wymagać uſkutecznienia tego drugiego kroku. —״— Francuſka *Sambry* i *Mozy* Armia, utraciła iak powiadaią, do 30. Tyſięcy ludzi. —״— z *Muhlheim* donoſzą co naſtępuie. Po bitwie dnia 16. t. m. przy *Limbourg* zaſzłey, przybył wczoray wieczor do *Deutz* park Artyllervi Francuſkiey, i wnocy zaraz udał ſię do *Duſseldorff*. Dziś oczekuiemy przybycia Korpuſu od 3. Tyſięcy Infanteryi i 2. Tyſięcy Kawaleryi, z parkiem Artylleryi. Główny Korpus maſzeruie po podgurami, niebędąc dość ſilnym cofać ſię otwartym polem.

Przy *Freudenerg* w Kraiu nad rzeką *Sieg*, Chłopi Kolońſcy i Trewirſcy, między ktoremi wiele Dezerterow znaydowało ſię, zabrali Francuzom 15 barył z pieniędzmi. Republikanie dla tego na gruntach Kolońſkich bardzo wiele mieyſc w popioł obrócili. —״—

Od Brzegow rzeki Lech 22. Września.

Nowiny, które dochodzą z tey części Bawaryi gdzie byli Francuzi wkroczyli, są bardzo niemiłe Nędza mieszkańców doszła swey miary; Wielka ich część zostali ogołoceni z własności. Teraz nieprzyiaciel zupełnie ustąpił z Xięstwa tego, po różnych bitwach gdzie ciągle odparty został; Przy Neubourg osobliwie doświadczył znaczney klęski, i niezmierney straty.

Generał *Nauendorff* pobiwszy i rozpędziwszy ten Korpus Francuzów, co wszedł był do Krajow *Eichstadt* nazad się udał ku Dunajowi, w Gurę tey rzeki dla przecięcia Flanku nieprzyiacielowi; Na dniu onegdayszym Huzarowie Austryaccy pokazali się iuż w okolicach *Ulm* i *Werstetten*. Dziś Generał *Latour* attakował Francuzow w reyteradzie ich przy *Wertingen*. Ten Attak miał zupełny skutek. Nieprzyiaciel, iak powiadaią, bardzo wiele spalił Wiosek. —״—